

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних
технологій

Кафедра кримінального права та правосуддя

РОБОЧА ПРОГРАМА

Правові засади боротьби з економічними правопорушеннями

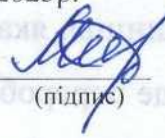
ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Коломієць Н.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025р.

Розробник (-и): Толкач А.М., ст. викладач кафедри
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри кримінального права та правосуддя

Протокол від «01» вересня 2025р. №10

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Коломієць Н.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	3 рік, 5 семестр Освітня програма «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»
Викладач (-і)	Толкач А.М., ст. викладач кафедри
Профайл викладача (-ів)	https://kriminal.stu.cn.ua/
Контакти викладача	angela-0044@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Дисципліна «Правові засади боротьби з економічними правопорушеннями» займає важливе місце у програмі навчання бакалаврів права за ОПП «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)», спеціальності 081 – «Право».

Навчальна дисципліна формує у здобувачів вищої освіти систему наукових знань про правове регулювання боротьби з економічними правопорушеннями, навичок критичного аналізу стану всього правового механізму держави, процесу його утворення та регулювання, правового захисту суспільних відносин в сфері економіки; профілактики злочинності та боротьби з правопорушеннями у цій сфері.

Успішне засвоєння дисципліни «Правові засади боротьби з економічними правопорушеннями» дозволяє бакалавру права розширити коло застосування набутих раніше знань та практичних навичок для вирішення різноманітних правових ситуацій у сфері боротьби з економічними правопорушеннями.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1) Модуль 1. «Сфера економічних відносин, як об'єкт вчинення економічних правопорушень»

2) Модуль 2. «Детермінанти економічної злочинності та її характеристика»

3) Модуль 3. «Організаційно-правові заходи протидії економічній злочинності»

3. Мета та цілі курсу. Метою курсу «Правові засади боротьби з економічними правопорушеннями» є формування у здобувачів вищої освіти систему наукових знань про правове регулювання боротьби з економічними правопорушеннями, оцінка економічних правопорушень, їх змін, регіональних і соціально-групових відмінностей; вивчення процесів детермінації і причинності економічних правопорушень; розробка рекомендацій, методичних підходів і практичних навичок щодо боротьби з економічними правопорушеннями в Україні.

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення курсу:

– формування системи теоретичних знань про економічні правопорушення, їх змістовне наповнення;

– поглиблення вивчення теоретичних і практичних засад правової відповідальності за економічні правопорушення;

– ознайомлення з проблемними питаннями кваліфікації цих правопорушень.

– вивчення національної та міжнародної практики застосування законодавства в боротьбі з економічними правопорушеннями, організованої злочинністю та корупцією.

– розгляд питань стосовно перспектив розвитку законодавства щодо боротьби з правопорушеннями у сфері економіки.

– розвиток навичок і умінь запровадження та застосування заходів запобігання економічним правопорушенням.

Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має набути або розширити наступні загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ

4. Результати навчання. Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання, передбачені освітньою програмою:

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

5. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Лабораторні заняття	14
Самостійна робота	60
Індивідуальне завдання	контрольна робота
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	3

Формами проведення занять є лекційні та практичні (семінарські) заняття, самостійна робота, виконання контрольної роботи. Проведення занять відбувається на парах згідно розкладу та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

6. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Тема 1. Поняття та загальна правова класифікація економічних правопорушень

Економічні правопорушення та злочини. Поняття та критерії розмежування. Адміністративні правопорушення в сфері економіки, їх види. Класифікація правопорушень в сфері економіки. Економічна злочинність: поняття та ознаки. Форми і методи боротьби державних правоохоронних органів з економічною злочинністю та правопорушеннями.

Тема 2. Поняття та класифікація правопорушень проти власності

Власність та її форми як основи існування економічних правопорушень. Поняття та класифікація правопорушень проти власності. Форми розкрадання майна. Відмежування розкрадання майна від суміжних складів кримінальних правопорушень та порушень правил приватизації. Адміністративні правопорушення, що посягають на власність. Корисливі та некорисливі посягання на право власності.

Тема 3. Корисливі правопорушення, пов'язані з незаконним обертанням майна на користь винного чи інших осіб

Форми розкрадання майна. Відмежування розкрадання майна від суміжних кримінальних правопорушень. Характеристика таких складів кримінальних правопорушень як крадіжка, грабіж, розбій та їх відмінність. Викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання. Вимагання. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Тема 4. Правопорушення у сфері кредитно- фінансової, банківської і бюджетної системи України

Незаконне виготовлення, підроблення або збут грошей і цінних паперів. Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення. Юридична відповідальність за контрабанду. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів. Порухення законодавства про бюджетну систему України. Видання нормативно-правових або розпорядчих актів, які змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленого законом порядку. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)

Тема 5. Кримінальні правопорушення у сфері підприємницької діяльності

Поняття підприємницької діяльності та її ознаки. Порухення порядку заняття господарською діяльністю. Види господарської діяльності щодо яких є спеціальна заборона. Відповідальність за заняття забороненими видами господарської діяльності.

Тема 6. Кримінальні правопорушення у сфері банкрутства

Поняття банкрутства. Види кримінальних правопорушень у сфері банкрутства. Фіктивне банкрутство. Доведення до банкрутства. Приховування стійкої фінансової неспроможності.

Незаконні дії у разі банкрутства.

Тема 7. Правовий аспект організованої злочинності

Поняття та ознаки організованої злочинності. Види організованої злочинності. Характеристика кримінальних правопорушень проти громадської безпеки

Тема 8. Поняття корупційної діяльності, правові основи боротьби з нею

Поняття корупції та корупційних діянь. Види та форми корупції. Органи, які ведуть боротьбу з корупцією. Заходи запобігання корупційним діянням. Відповідальність за корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією.

Тематика практичних занять

- 1.Поняття та загальна правова класифікація економічних правопорушень
- 2.Поняття та класифікація правопорушень проти власності
- 3.Корисливі правопорушення, пов'язані з незаконним обертанням майна на користь винного чи інших осіб
- 4.Правопорушення у сфері кредитно- фінансової, банківської і бюджетної системи України
- 5.Кримінальні правопорушення у сфері банкрутства
- 6.Правовий аспект організованої злочинності
- 7.Поняття корупційної діяльності, правові основи боротьби з нею

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих питань в межах тем:

Тіньова економіка як загроза економічній безпеці України. Сутність тіньової економіки. Взаємодія тіньової економіки з легальною. Причини глобалізації тіньових відносин в Україні. Поняття конкуренції та недобросовісної конкуренції у сфері економічної безпеки держави. Поняття зовнішньоекономічної безпеки України. Основні поняття у сфері системи економічної безпеки держави. Суб'єкти та об'єкти забезпечення національної безпеки

держави. Загальнодержавне забезпечення економічної безпеки. Недержавні суб'єкти забезпечення економічної безпеки держави. Механізм забезпечення економічної безпеки держави

7. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» (https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf). Система оцінювання знань з навчальної дисципліни «Правові засади боротьби з економічними правопорушеннями» включає <i>поточний та семестровий контроль знань</i>. У 5 семестрі ЗВО може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 40% підсумкової оцінки на диференційованому заліку. Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати залік. Повторне складання диференційованого заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється, але у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету такий дозвіл може дати ректор Університету. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти відповідні результати навчання (РН), що передбачені освітньою програмою. Кожен результат навчання оцінюватися окремо: РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти, оцінювання реферування наукової роботи, виконання самостійної роботи та написання однієї контрольної
--	--

	роботи. Семестровий контроль по закінченню 7 семестру проводиться у формі диференційованого заліку відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання заліку існують білети. Білети складаються з двох питань (<i>кожне питання оцінюється максимум у 15 балів</i>). У 13-15 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 10-12 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 6-9 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-5 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Семінарські (практичні) заняття	Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття. Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: 5 балів - повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 4 бали - ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 3 бали - ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або

	відповідає дуже поверхово. 2 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту, зв'язків терміно-понять та їх місця в питанні, що вивчається. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання. Реферування наукової літератури полягає у самостійному опрацюванні ЗВО наукової літератури (як правило наукової статті), критичному огляді та короткому переказі її змісту, а також наведення найважливіших висновків. Оцінювання виконання реферування, індивідуальної роботи здійснюється на основі наступних критеріїв: оформлення роботи, уміння самостійно працювати з науковими джерелами та нормативно-правовими актами, чітко визначати актуальність досліджуваного питання, на основі проведеного аналізу формулювати власну позицію: - <i>4-5 балів</i> – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані; - <i>4-3 бали</i> – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані; - <i>3-2 бал</i> – матеріал викладений недостатньо повно, індивідуальна робота не достатньо аргументована, обґрунтована та/або не стосується усіх поставлених завдань; - <i>1-0 балів</i> – викладений матеріал неповний, індивідуальна робота не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні. Максимальна кількість балів – 5 балів. Такий вид роботи кожен студент може виконати не більше одного разу за кожен змістовий модуль.
Умови допуску до підсумкового контролю	У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), <i>то</i> він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість. На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь

	обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни «Правові засади боротьби з економічними правопорушеннями». Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються деканом факультету за поданням відповідних кафедр. Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.
--	--

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		кількість балів
1	Робота на практичному занятті	0...50
2	Самостійне опрацювання теми	0...5
3	Виконання тестових завдань	0...5
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (Екзамен)		0...40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), *то* він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Загальні засади освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка» закріплені Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою від 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf> та Положенням про дистанційне навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-dystanczijne-navchannya.pdf>

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, тощо.

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної

навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування з Університету; - позбавлення академічної стипендії.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література.

1. Віктимологія : навч. посібник/ В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В.В. Голіни і Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2017. 343 с.
2. Захист прав, приватності та безпеки людини в інформаційну епоху. Монографія; за заг. ред. акад. НАПрН України В.Г. Пилипчука. Київ-Одеса : Фенікс, 2020. 260 с.
3. Кібербезпека України на сучасному етапі державотворення: теоретико-правові основи Тарасюк А. В. : монографія. Київ; Одеса : Фенікс, 2020. 404 с.
4. Кримінологія : підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. Ю. Шостко та ін.; за ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 373 с.
5. Muravska Yuliia. Theoretical and conceptual approaches to defining the concept and forms of economic intelligence.in the Ukrainian scientific practice. Osteuropa-Recht. 2022. Vol. 4. P. 476-485.

Інтернет-джерела.

1. Посилання на сторінку дисципліни в системі дистанційного навчання moodle. URL: <https://eln.stu.cn.ua/enrol/index.php?id=6880>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора URL: Режим доступу: www.gp.gov.ua/
4. Офіційний сайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. URL: <https://cip.gov.ua/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>